

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

SZLIMAN, Ahmed

Nyugat-Szahara: egy megoldatlan geopolitikai konfliktus / Western Sahara:
an unsolved geopolitical conflict

Eredeti közlés /Original publication:

in: Csizmadia Sándor – Tarrósy István szerk.: *Afrika Ma – Tradíció, átalakulás,
fejlődés*, 2009, Pécs, IDResearch Kft./Publikon Kiadó, pp 187–194. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR – 000.002.861

Dátum/Date: 2018. május / May

filename: szliman_2009_NySzahara

Ezt az információt közlésre előkészítette

/This information prepared for publication by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document:

SZLIMAN, Ahmed: Nyugat-Szahara: egy megoldatlan geopolitikai konfliktus / Western Sahara: an unsolved geopolitical conflict, *AHU MATT*, 2018, **pp. 1–12. old.**, No. 000.002.861, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, a nyugat-szahari konfliktus bemutatása, elemzése és
a nemzetközi megoldási javaslatok ismertetése

African studies in Hungary, presenting and analyzing the Western Sahara
conflict and the international proposals for the solution

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian,
Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk
vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free
but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók,
kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattá-
ri szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag
anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve
ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevé-
kenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian
Union is a non-profit organisation that has created this electronic database
for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of
this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of
Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the
other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African
themes in its entirety from the beginning until the present day.

NYUGAT-SZAHARA: EGY MEGOLDATLAN GEOPOLITIKAI KONFLIKTUS

SZLIMAN, Ahmed

in: Csizmadia Sándor – Tarrósy István szerk.: *Afrika Ma – Tradíció, átalakulás, fejlődés*, 2009, Pécs, IDResearch Kft./Publikon Kiadó, pp 187–194. old.

A *Maghreb* térsége évezredek óta szervesen kötődött és kötődik Európához. Afrika északnyugati részén, az Európai Unió déli határánál, a Kanári-szigetek szomszédságában egy három Magyarországnyi területű, egy millió lakosú sivatagi ország még mindig gyarmati elnyomás alatt él. Az utolsó, *illegálisan* megszállt, *gyarmatként* számon tartott ország Afrikában: *Nyugat-Szahara*.

1975 előtt spanyol – 1884-től Spanyol-Szahara néven – gyarmat volt. 1975-ben, Franco diktátor halála után, a spanyolok bejelentették kivonulásukat. A hágai Nemzetközi Bíróság megalapozatlannak minősítette a két szomszédos állam, Marokkó és Mauritánia a térségre bejelentett igényét. 1975 novemberétől egy éven keresztül együtt kormányozta a területet Spanyolország, Marokkó és Mauritánia, majd a spanyolok kivonulásának végén Marokkó és Mauritánia megfelezte és megszállta azt, pedig az 1975. évi Madridi Egyezményben a spanyol állam nem adta át számukra a területi szuverenitást. Ezért az ENSZ Jogi Tanácsa Nyugat-Szaharát idegenek által kormányzott területnek nyilvánította.

A szaharaiak (szaharavi) által 1973-ban alapított *Polisario Front* (Nyugat-Szaharai Nemzeti Felszabadító Mozgalom) nevű fegyveres szervezet gerillaháborúra kényszerült az új gyarmatosítók nyomasztó fölényével szemben, és létrehozta saját kormányát, 1976-ban pedig kikiáltotta a Nyugat-Szaharai Köztársaságot. 1979-ben Mauritánia békét kötött a Polisario-val és kivonult, Marokkó viszont annektálta és megszállta ezt az országrészt is. Az Alavita-monarchia súlyos *etnikai tisztogatást* végzett: a lakosság *kétharmadát* kiűzte az országból (légitámadásokkal, napalmmal és foszforbombákkal is támadva a civil la-

kosságot); és marokkóiakat telepített a megszállt területekre, semmibe véve a nemzetközi jogot és az ENSZ határozatokat. Körülbelül százhatvanöt–kétszázezer elűzött szaharai él azóta a dél-algériai sivatagban, a határ közelében menekülttáborokban, sátorvárosokban, rendkívül nehéz körülmények között. Ezek a táborok az ENSZ-től és a nemzetközi segélyszervezetektől függenek.

A Nyugat-Szaharai Köztársaságot 85 – harmadik világbeli – állam *ismeri el*. Jelenleg *tagja* az Afrikai Uniónak. Az ENSZ-ben *megfigyelő státusszal* rendelkezik.

1991-ben az ENSZ közreműködésével megszületett a *tűzszünet* Marokkó és a Polisario Front között. Azóta a Polisario Front a *politikai és tárgyalásos* megoldás feltétlen híve.

Nyugat-Szahara nagyobb, gazdaságilag értékesebb, az Atlanti-óceán partját és a fontosabb városokat is magában foglaló részét Marokkó továbbra is katonai megszállás alatt tartja, a lakosságot pedig elnyomja. Az ENSZ ugyan többször kivonulásra szólította fel Marokkót, Rabat azonban ehelyett 2500 kilométeres *falat* épített, *szögesdrótkerítést* és *aknamezőt* telepített a megszállt terület határára. A marokkói hadsereg 70%-a a megszállt területen állomásozik, minden szaharai lakosra négy katona és rendőr jut. A szaharai nép saját hazájáért, az oda történő visszatérés lehetőségéért és a *de jure* törvénytelen megszállás ellen küzd évtizedek óta. Független emberi jogi szervezetek nagyon sokszor számoltak be arról, hogy a Marokkói Királyság a megszállt nyugat-szaharai területen brutális katonai és rendőri erőszakkal elnyomja, bántalmazza és megfélemlíti a védtelen szaharai lakosságot, lábbal tiporja emberi jogaikat. Gyakoriak a kínzások, elhurcolások, nyomtalan „eltűnések”, bírósági tárgyalás nélküli letartóztatások, sőt kivégzések is előfordulnak. Nyugat-szaharai politikai foglyok, akiket békés tüntetések során tartóztattak le, éhségsztrájkokra kényszerültek fogvatarításuk embertelen körülményei miatt és a szaharaiak önrendelkezési jogának érvényre juttatásáért. A politikai foglyok azonnali szabadon bocsátását együtt követelte az *Európa Parlament Nyugat-Szahara csoportja*, a *Kínzásellenes Világszervezet*, az *Amnesty International*, a *Human Rights Watch*, a *spanyol parlament* és sok más szervezet – sikertelenül.

Az ENSZ 1991 óta a helyszínen lévő alakulata érdemben semmit nem tesz. A nemzetközi emberi jogi szervezetek és más civil szervezetek is felhívták az ENSZ nyugat-szaharai békefenntartó és népszavazás-előkészítő hadtestét, a (kétszáz, fegyvertelen ENSZ katonából

álló) MINURSO-t, hogy ne csak a tűzszünet betartatását kísérfje figyelemmel, hanem fordítson több figyelmet az emberi jogok megsértésének eseteire is a megszállt területen. A nemzetközi közösség felháborító módon nem ért el semmit a jogfosztott és nyomorba taszított nyugat-szaharai nép ügyében. Ezért súlyos felelősség terheli.

A tűzszüneti megállapodás a Biztonsági Tanács határozatában előírt módon elismeri Nyugat-Szahara önrendelkezési jogát, és előírja, hogy a területen egy szabad és szabályos népszavazást rendezzenek a Marokkóhoz csatlakozásról vagy önállóságról. A szavazók az utolsó spanyol gyarmati népszámlálás (1974) során összeírt saharai lakosok lettek volna, adminisztratív és katonai kényszer nélkül. A konfliktus magva továbbra is az, hogy Nyugat-Szahara népe nem kíván marokkói fennhatóság alatt élni, hanem önrendelkezési jogát gyakorolva, népszavazást akar saját sorsáról. Marokkó ugyan nemzetközi nyomásra elvben elfogadta a népszavazás lehetőségét, de gyakorlatilag megakadályozza, évtizedek óta folyamatosan halogatja azt. A rabati hatóságok azóta marokkói telepések tízezreit telepítették le Nyugat-Szahara annektált területére – a népszavazás eshetőségére felkészülve...

E politikával összhangban, a rabati vezetés az ENSZ-re is nyomást próbál gyakorolni, annak érdekében, hogy változtassa meg a rendezési terv eredeti kritériumát, nevezetesen, hogy csak az 1974-es utolsó spanyol népszámlálás által nyilvántartásba vett családok tagjai (most már egyre inkább leszármazottai) vehessenek részt a népszavazáson. A betelepített marokkóiak létszáma az elmúlt évtized folyamán feltehetőleg megközelítette, sőt talán már el is hagyta a helyén maradó eredeti lakosságét, bár az Algériában, a tindoufi menekülttáborokban élő 265 ezres közösségével még nem versenyezhet. Már csak amiatt sem, mert a sátorvárosokban igen magas, 5% körüli a lakosság éves növekedési rátája. A rabati időhúzó politika azonban továbbra is jól működik: nemzetközi ráhatás nélkül Marokkót semmi nem veheti rá a referendum, számára „idő előtti” megrendezésére. Marokkó ugyanakkor csak addig lehet biztos a dolgában, ameddig külföldi támogatói nem változtatnak álláspontjukon.

A különböző rendezési tervek kudarca után jelenleg három (Nyugat-Szahara teljes függetlenségének irreális lehetőségével együtt négy) lehetőséget lehet elkülöníteni a terület jövőjére nézve:

1) A nyugat-szaharai *önrendelkezésről* döntő népszavazás.

Kérdés: kik szavazhatnak, és mikor lenne hajlandó azt lehetővé tenni Marokkó.

2) Nyugat-Szahara marokkói fennhatóságú *autonómia*ja.

Ez a megoldási lehetőség a Baker-tervhez hasonlóan a nyugat-szaharai kérdés rendezésének „legfeljebb lehetséges” útját propagálja, melyben a Marokkói Királyság meghatározó szereplő maradna. Eszerint egy törvényhozó és egy végrehajtó testület kerülne megválasztásra azon népesség által, amely 2000-ig Nyugat-Szahara területén tartózkodott. Négy évvel később a törvényhozó testület újráválasztaná a végrehajtó testületet, amely a marokkói kormánnyal együttműködve megalkotná a terület végleges státútumát, két kitéttel: kizárná Nyugat-Szahara teljes függetlenségét és megkövetelné, hogy a választók a szavazás időpontja előtt egy évvel lakóhellyel rendelkezzenek Nyugat-Szaharában. A Polisario Front képviselői ezt a lehetőséget természetesen elvetik, hiszen a tervezet a Marokkóba integrálódásnak csupán egy kifelé demokratikusabbnak tűnő változata lenne.

3) A „salamoni” harmadik út az ország *kettéosztása* lenne.

Az elképzelés szerint a ketté osztott terület határvonalát nagyjából az egykor Mauritánia által megszállt terület északi határán húznák meg. (Al-Dakhla és a mauritániai Zouerat város pereme lenne e képzetbeli határvonal két végpontja). E megoldás azonban még akkor sem tűnik valószínűnek, ha gazdasági szempontból mindkét félnek haszna lenne belőle, hiszen az *északi foszfátlelőhelyek* marokkói, míg a *halban gazdag déli partok* nyugat-szaharai kézbe kerülnének. Ám egyik fél sem hajlandó lemondani saját álláspontjáról: a saharáviak a teljes függetlenségről, a marokkóiak az ország területe feletti teljes ellenőrzésről.

Nyugat-Szahara nagy része *sivatag*, de a homokdűnék alatt a világ legnagyobb (10 milliárd tonnára becsült) foszfátkészlete van. Halállománya többszöröse Marokkó és Mauritánia halállományának. Partjainál még nagyrészt feltáratlan, de az utóbbi évek kutatófúrásai alapján valószínűsíthetően jelentős *kőolaj-* és *földgázlelőhelyek* találhatók. Marokkó *illegálisan* végzi Nyugat-Szahara ásványkincseinek kiaknázását, mert nem a terület lakóinak javára, hanem érdekük és kinyilvánított akaratuk ellenére végzi. Az EU (különösen Spanyolország) ha-

lászati flottája nagyon is érdekelt Nyugat-Szahara halállományának lehalászásában. Mintegy 200 európai halászhajó tevékenykedik a térségben, és ezért a „lehetőségért” az EU körülbelül 150 millió eurót fizet Marokkónak évente. Az Európai Unió továbbá a foszfátkincs és a kőolaj kiaknázásban is érdekelt lenne. Az ezzel kapcsolatos marokkói stratégia tulajdonképpen egy „foszfát-OPEC” megteremtésére irányul, természetesen rabati központtal.

A nyugat-szaharai válság szereplői, illetve érdekeltjei közül a Baker-terv felújítását, tehát a marokkói gyámság alatti nyugat-szaharai autonómiát elsősorban *Franciaország* preferálja. Párizs a térség stabilitásának fenntartásával érvel, ami természetesen gazdasági kapcsolatait zavartalan biztosításában elengedhetetlen számára. Franciaországnak, mint a maghrebi térség egykori legnagyobb gyarmattartójának, mindmáig fontos gazdasági érdekei fűződnek Észak-nyugat Afrikához. A gyarmati korszak lezárulta után is a nagyhatalmi pozíció megőrzésén fáradozó Párizs a marokkói álláspontot tette magáévá. Franciaország Marokkóval jó kapcsolatokat ápol, a Királyságnak politikai és katonai segítséget nyújt, Rabat egyik legfontosabb külpolitikai támasza. Katonai szempontból pedig Marokkó legjelentősebb fegyverszállítója volt és maradt. Párizs 1977 decemberében szenegáli területről közvetlenül is beavatkozott a Polisario Front és Mauritánia háborújába, nem annyira a megszálló hatalom, mint *saját érdekei* védelmében. A francia politika tehát egyaránt törekszik gazdasági érdekeinek megőrzésére, illetve a két legnagyobb maghrebi országhoz fűződő jó viszonya fenntartására.

Ami a spanyol–marokkói relációt illeti, *Spanyolország* egyfelől a referendum megrendezésének régi támogatója, mert ezen az úton akar eleget tenni „történelmi” adósságának, viszont a marokkói királysággal ápol *többarcú* kapcsolatát sem kívánja veszélyeztetni. A két ország kapcsolatrendszer megglehetősen ingatag, de a jövő szempontjából kulcsfontosságú elemeket tartalmaz. Spanyolország Rabat egyik legfontosabb kereskedelmi partnere és az Európai Unióhoz fűződő különleges kapcsolatában is komoly szerep jut Madridnak. Az utóbbi években egyre nagyobb méreteket ölt a marokkói és a Szaharán túlról érkező fekete-afrikai *megélhetési menekültek* áradata, amely gazdasági és társadalmi gondokat okoz Spanyolországnak. Az illegális bevándorlás nemcsak Spanyolországot, de az egész Európai Uniót érinti. A 2005-ös madridi vonatrobbanásokban arab, többségükben marokkói merénylők vettek részt. A kábítószert kereskedelem és az embercsem-

pészet fenntartja és erősíti a *marokkói fundamentalistákat*, akik a casablancai robbantásért is felelősek. Marokkó tulajdonképpen az afrikai kontinensen lévő és vele határos két spanyol enklávén, Ceután és Melillán keresztül tudja presszionálni – az illegális migrációt felemlítve – Spanyolországot. Az Európai Uniót is fenyegeti a terrorizmus, amelynek megoldása nem várható a despotikus marokkói királyságtól. Részben a terroristák pénzforrását is jelenti és számos más gondot is okoz Európának, hogy Marokkóban (spanyol források szerint) már tizenkét milliárd euró értékű hasist állítanak elő évente (többek között a Rif-hegységben), és ennek zöme Európába kerül.

Az Európai Uniónak tehát *biztonsági* szempontból is fontos érdeke, hogy a Maghreb országokkal szoros kapcsolatot teremtsen és tartson fenn. Marokkó, Algéria és Mauritánia már NATO partnerország.

A *hidegháború* idején az Egyesült Államok, a *szovjetek* barátjaként számon tartott *Algériával* szemben, Marokkót támogatta. A Szovjetuniót ugyanakkor a Rabattól a nyugat-szaharai vizekre kapott kedvezményes halászati engedély győzte meg a Nyugat-Szaharának nyújtott támogatások beszüntetéséről. Ezért a Varsói Szerződés tagállamai sem ismerték el a nyugat-szaharai államiséget. Ettől függetlenül a Polisario mozgalom a konfliktus kirobbanása óta képviselőt tartott fenn, többek között *Bécsben, Londonban, Madridban és Washingtonban*. Ugyanakkor Marokkó évente mintegy tízmillió eurót fordít lobbitevékenységre az amerikai Kongresszusban és az EU-ban.

1974-ben az ENSZ Közgyűlése tanácsadó véleményt kért a Nemzetközi Bíróságtól, hogy tisztázza, Nyugat-Szahara esetében alkalmazható-e az önrendelkezés alapelve. A hágai Nemzetközi Bíróság 1975. október 16-án tanácsadó véleményt bocsátott ki, miszerint *sem* a marokkói királyságnak, *sem* pedig a mauritániai államnak semminemű területi szuverenitása nincs Nyugat-Szahara fölött. Kijelentette, hogy semmi nincs, ami meggátolná az ENSZ Közgyűlés 1960-ban kelt 1514. (XV) számú „A gyarmati országoknak és népeknek nyújtandó függetlenségről szóló nyilatkozat” alkalmazását Nyugat-Szahara dekolonizációjára, különösen az önrendelkezési jog alapelveinek érvényesülésében, mely a népek szabad és valódi akaratának kifejezését jelenti. Az ENSZ állásfoglalása oda vezetett, hogy Mauritánia és Marokkó megváltoztatta álláspontját, a továbbiakban már nem gyarmati enklávéként hivatkozott Nyugat-Szaharára, hanem elismerte, hogy az ott élőknek joguk van az önrendelkezésre.

Az Egyesült Nemzetek Dekolonizációs Bizottsága Nyugat-Szaharát 1975. óta továbbra is idegen kormányzású területként tartja számon. Hasonlóan, a Biztonsági Tanács kérésére (2002. január 29-én) az Egyesült Nemzetek Jogi Tanácsa által kibocsátott vélemény is arra a következtetésre jutott, mint az ENSZ 1975. november 14-i határozata. Eszerint az 1975. évi Madridi Egyezményben, mely felosztotta a területet Marokkó és Mauritánia között, a spanyol állam nem adta át Marokkó és Mauritánia számára a szuverenitást a terület felett, és nem ruházta át az adminisztráló hatalmat sem. Marokkó soha nem is volt bejegyezve az ENSZ-nél (mint például Anglia, Franciaország) az idegen kormányzású terület adminisztráló hatalmaként.

A saharaiak szerint csak *demokratikus* eszközökkel lehet *békésen, igazságosan, jogszerűen és tartósan* megoldani a konfliktust. Elidegeníthetetlen joguk van az önrendelkezésre. Marokkó többször is megvétózta a népszavazást. A MINURSO már régen befejezte a szavazók azonosítását, ám ezt a listát Marokkó nem fogadta el és új listát állított össze. Az ENSZ szerint százezer marokkói él illegálisan a megszállt területen, számuk évente tízezerrel növekszik. Ezért az ENSZ helyt adott a Polisario tiltakozásának és a listáról törölték azokat, akiket sem az 1974-es spanyol, sem a törzsi nyilvántartásokban nem találtak – így százhuszezer névvel rövidebb lett a lista.

Az 1997 szeptemberében Marokkó, a Polisario és James Baker különleges ENSZ megbízott által megtárgyalt és aláírt, úgynevezett *Houstoni Megállapodásokat* is elutasította Marokkó. A megállapodások a felmerülő problémák megoldását és az eredetileg 1998. december 8-ára kitűzött népszavazás megszervezésének mikéntjét tartalmazták. A saharaiak népszavazásával kapcsolatos *gyakorlati teendők* menekültek hazatelepítése, népszavazás megszervezése, nemzetközi ellenőrök biztosítása stb.) vonatkozásában egyetértés született. A nemzetközi közösség az átmeneti szavazólistát is jóváhagyta. Ma a terület sorsának rendezési terve, tehát maga a népszavazás is, bármikor megvalósítható lenne, ha Marokkó hajlandóságot mutatna erre, de Rabat megszegi kötelezettségeit.

James Baker egykori amerikai külügyminiszter az ENSZ főtitkár különmegbízottjaként, 2003-ban *béketervet* dolgozott ki, melyet a Biztonsági Tanács 1495. sz. (2003) határozatában elfogadott. Eszerint a megszállt terület *félautonóm* státust kap négy-ötéves átmeneti időre a népszavazás megszervezéséig. Addig mindkét félnek *demilitarizálnia* kell az övezetet, és létre kell hozni egy átmeneti nagygyűlést, mely re-

gionális költségvetéssel és törvényhozási joggal működik marokkói zászló alatt. Az ENSZ által jóváhagyott szavazólistán szereplők a szaharaiak és azok a marokkói telepések, akik 1999. december 31-én a területen éltek.

A Polisario elfogadta a *kompromisszumos* béketervet. A népszavazás alternatívái a *teljes függetlenség*, a *félautonóm státusz* (marokkói fennhatóság alatti saját kormányzás), vagy a Marokkóval való *teljes integráció* lettek volna. Marokkó a béketervet azzal az indokkal utasította el, hogy a népszavazás magában foglalta a függetlenség lehetőségéhez való jogot, ez pedig országa szuverenitását sérti. Az ENSZ főtitkár személyes megbízottja James Baker és követője, Peter van Walsum, valamint Christopher Ross, hangsúlyozták a Biztonsági Tanács előtt, hogy az ENSZ által szervezett népszavazás az önrendelkezésről elképzelhetetlen a függetlenség lehetőségének biztosítása nélkül. A királyság álláspontját annak ellenére támogatta Franciaország, hogy véleményével egyedül maradt a Biztonsági Tanácsban. Párizsban – mint fentebb említettem – (ugyanis) Marokkó fontos gazdasági partnere, a királyság jelentős vásárlója a francia fegyvereknek, s ezen kívül Marokkóban él a legjelentősebb (húszezres) francia kolónia Afrikában, de kísért még az algériai háború emléke is. A Biztonsági Tanács elfogadta a Baker-féle béketervet, ám eszközök híján nem tudja rávenni a feleket a megegyezésre, Marokkó pedig elutasította. Az ENSZ *kudarca*, hogy kénytelen visszatérően elhalasztani a népszavazás kiírását, határozatainak nem tud érvényt szerezni, bár mindig megerősíti, hogy felelős az önrendelkezés jogának biztosításáért.

James Baker 2004 augusztusában így nyilatkozott a PBS amerikai tv-csatornának: „Marokkó mindig feszült magatartást tanúsított a függetlenségről szóló népszavazás kérdésével kapcsolatban. Minél közelebb kerülünk a népszavazás megrendezéséhez, annál feszültebbek a marokkóiak, attól félve, hogy vereséget szenvednek a népszavazáson.”

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa szükségesnek tartotta, hogy igazságos és végső megoldás szülessen: 1871.(2009) számú határozatában megerősítette ezen elkötelezettségét egy kölcsönösen elfogadható politikai megoldás mellett. Ez hivatott biztosítani a nyugat-szaharai nép számára az *önrendelkezési jog* gyakorlását.

2007. április 11-én Marokkó javaslatot nyújtott be az ENSZ-nek, miszerint „autonómiát” biztosít Nyugat-Szahara területének „Marokkó szuverenitása és területi egysége keretei között”. Nyugat-Szahara így Marokkó *tartományát* képezné. A Rabat által előterjesztett megoldás

továbbra is figyelmen kívül hagyja az ENSZ eddigi eredményeit a konfliktus megoldásával kapcsolatban, és ellentmond a népszavazásra vonatkozó ENSZ-határozatoknak. Marokkó a saharai lakossággal és a világgal még mindig a terület illegális megszállását szeretné elfogadtatni, annak ellenére, hogy a Nemzetközi Bíróság megállapította, hogy Marokkó Nyugat-Szahara területén nem gyakorolhat sem területi szuverenitást, sem adminisztrációs hatalmat. Marokkó 1975-től fogva figyelmen kívül hagyja a saharaiak egy szabad és szabályos népszavazás keretében kinyilvánítani szándékozott akaratát, amely szükség-szerűen magában foglalja a függetlenség igényét is. A probléma nem oldható meg autonómia biztosításával, csak úgy, ha az ott élő népek szabadon eldöntik, hogy akarnak-e a független államot létrehozni, vagy pedig a terület a Marokkói Királyság integrált része, autonóm tartománya legyen. *Nyugat-Szahara nem autonómia hiányában, hanem a szuverenitás hiányában szenved.*

Tarthatatlan állapot, hogy amikor az európai államok már évtizedekkel ezelőtt visszaadták az önállóságot korábbi gyarmataiknak, akkor egy afrikai állam kezelje gyarmatként szomszédját az ott kitermelhető foszfát- és halászati kincs megszerzése érdekében. Számos nemzetközi szervezet, Nobel békedíjasok, EU és ENSZ emberi jogi biztosok léptek fel a marokkói rezsim terrorja ellen és a nyugat-szaharai nép önrendelkezési jogának tiszteletben tartásáért, szabad és tisztességes népszavazás megtartásáért. Anakronizmus, hogy a 21. században még mindig gyarmatként elnyomnak és kihasználják egy népet. Az *Európai Unió*, mint ahogy segítette Kelet-Timort és Koszovót, hangoztatott alapelvei és értékei alapján – demokrácia, emberi jogok – hathatósan támogatni hivatott a nyugat-szaharai nép önrendelkezési jogának gyakorlati érvényesülését is.

Felhasznált irodalom

Igaz Levente „Egy elfelejtett válság politikai háttere: Nyugat-Szahara”, *Kül-Világ*, A nemzetközi kapcsolatok folyóirata, 2006/1.

Interjú Mohamed Abdelaziz-zal (*HVG* 2009.08.08). Mészáros Zsolt: A Maghreb palesztinjai 2009. április.

Besenyő János: Nyugat-Szahara, *Kül-Világ*, Nemzetközi Kapcsolatok Folyóirata, 2009/2.

Pál Attila: Nyugat-Szahara: már a remény is haldoklik, *Beszélő* 2008.